

ความครบถ้วนและความถูกต้องของการรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวัง ทางระบาดวิทยา พ.ศ. 2557

1. ความครบถ้วนของการรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวัง

ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานข้อมูลผู้ป่วยที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (รายงาน 506) 67 รหัสโรค จำนวน 2,033,030 รายงาน จำแนกรายงานผู้ป่วยตามสถานที่รับรักษา พบว่า มีรายงานจากโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด 1,272,467 รายงาน ร้อยละ 48.32 รองลงมา คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 649,073 รายงาน (24.65 %) โรงพยาบาลทั่วไป 338,813 รายงาน (12.86 %) โรงพยาบาลศูนย์ 208,611 รายงาน (7.92%) คลินิก และโรงพยาบาลเอกชน 156,580 รายงาน (5.95%) คลินิกทางราชการ 7,710 รายงาน (0.29%) โรงพยาบาลในเขตกรุงเทพฯ 323 รายงาน (0.01%) และค้นพบผู้ป่วยมาเลเซียในชุมชน 53 รายงาน โดยเป็นการรายงานผู้ป่วยนอก 2,350,427 ราย (89.24%) ผู้ป่วยใน 283,148 ราย (10.75%) และไม่ระบุ 55 ราย (0.01%)

ความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์จากแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ พบว่า จังหวัดที่มีความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์ครบถ้วนทั้ง 52 สัปดาห์ มี 18 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร เพชรบูรณ์ อ่างทอง ชัยนาท สมุทรสงคราม อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สกลนคร และนครพนม (เปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2556 มีจังหวัดที่ส่งรายงานรายสัปดาห์ครบถ้วน 16 จังหวัด)

ความครบถ้วนของการรายงานรายสัปดาห์รายจังหวัด เมื่อคิดเป็นร้อยละของความครบถ้วน พบว่า จังหวัดที่ส่งรายงานรายสัปดาห์ได้ตามเกณฑ์ (42 - 52 สัปดาห์) ร้อยละ 81 มี 61 จังหวัด ร้อยละ 61 - 80 (32 - 41 สัปดาห์) มี 11 จังหวัด และต่ำกว่าร้อยละ 60 (น้อยกว่า 32 สัปดาห์) มี 5 จังหวัด

ความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์ ปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนจังหวัดที่ส่งรายงานครบถ้วนทุกสัปดาห์มากกว่าปี พ.ศ. 2556 จำนวน 2 จังหวัด (ตารางที่ 1) จังหวัดที่มีความครบถ้วนของการรายงานรายสัปดาห์ไม่ถึงร้อยละ 80 ควรประเมินเพื่อหาสาเหตุของการไม่สามารถส่งรายงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเกิดจากไม่ได้รับรายงานจากศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอ หรือเกิดจากปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำรายงานโรคที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด การประเมินผลจะเป็นการกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความถูกต้องของรายงานข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

เนื่องจากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคของสำนักงานระบาดวิทยา รวบรวมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ แม้ว่าการรับ - ส่งข้อมูลจะใช้โปรแกรมเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาโปรแกรมเดียวกัน ที่มีโครงสร้างข้อมูลเป็นมาตรฐานก็ตาม แต่เนื่องจากข้อมูลมีปริมาณมากและมาจากหน่วยงานรายงานที่อาจส่งข้อมูลจากฐานข้อมูลโรงพยาบาล (Hospital information system) ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทำให้มีความซ้ำซ้อนและความไม่ถูกต้องของตัวแปรต่าง ๆ ได้ ดังนั้นก่อนที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูลเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากตัวแปร ชื่อ - นามสกุล รหัสโรค อายุ เพศ ที่อยู่ ถ้าหากพบความซ้ำซ้อนกัน จะต้องทำการตัดข้อมูลผู้ป่วยรายที่มีคุณภาพต่ำกว่าออก

- ตรวจสอบโรคที่มีการรายงานผิดพลาด หรือโรคที่ไม่อยู่ในระบบรายงานเฝ้าระวังโรค เป็นการตรวจสอบรหัสโรคที่รายงานตามระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (รง.506) ซึ่งปัจจุบันได้มีการทบทวนรหัสโรค ที่ต้องรายงานไว้ 67 รหัสโรค และตรวจสอบรหัสโรคที่รายงานผิดพลาด ได้แก่ รหัสโรค 00, 99 นอกจากนี้ยังต้องตรวจสอบโรคที่ไม่พบแล้วในประเทศไทย เช่น รหัสโรค 20 (โปลิโอ) หากมีรายงานเข้ามาจะต้องตรวจสอบและแจ้งกลับไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

- ตรวจสอบตัวแปรที่ไม่ถูกต้อง เป็นการตรวจสอบความน่าจะเป็นไปได้ของข้อมูล เช่น โอกาสในการเกิดโรครวมทั้งความครบถ้วนของตัวแปร เช่น โรคกล้ามเนื้ออ่อนแอ ปวกเปียกเฉียบพลัน (AFP) ไม่ควรมีผู้ป่วยอายุเกิน 15 ปี หากพบการรายงานเข้ามาในระบบรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ต้องตรวจสอบว่ามีจริงหรือไม่ ทุกอายุ ทุกอายุ ถ้าสถานที่รักษาไม่ได้ระบุหรือใส่เป็น 00 ต้องตรวจสอบ และหากสถานะผู้ป่วย ไม่ระบุ ทางสำนักระบาดวิทยา จะต้องแจ้งกลับไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

Table 1 Number of reports and completeness of weekly report, report 506 by province, Thailand, 2013 - 2014

Province	Number of reports in 2013	Completeness of weekly report(weeks)	
		2013 (total 52 wks)	2012 (total 52 wks)
Bangkok	112568	50	50
Ubon Ratchathani	105470	43	47
Chiang Mai	103753	49	52
Buri Ram	93937	44	44
Nakhon Ratchasima	85972	45	46
Khon Kaen	79865	52	51
Chiang Rai	77026	52	52
Si Sa Ket	75283	51	51
Udon Thani	72662	52	52
Surin	65535	40	31
Maha Sarakham	60668	47	49
Roi Et	55946	51	52
Nakhon Sawan	51922	49	52
Nakhon Si Tammarat	50179	41	43
Songkhla	47024	51	46
Chaiyaphum	45626	40	48
Chachoengsao	44362	41	49
Surat Thani	44177	47	49
Nakhon Sri Ayutthaya	43503	39	42
Rayong	42087	43	50
Phitsanulok	39568	51	50
Lampang	39274	49	52
Tak	37708	49	51
Prachin Buri	36115	48	44
Samut Prakan	36105	47	36
Sakon Nakhon	35466	52	52
Kamphaeng Phet	33534	52	51
Nakhon Phanom	33163	52	52
Phetchabun	32876	52	52
Loei	32545	50	50
Nakhon Pathom	32424	45	49
Kalasin	31921	50	52
Pathum Thani	29941	43	40
Nong Khai	29320	49	50
Lop Buri	28728	51	41
Phayao	28704	50	50
Narathiwat	28432	51	48
Yasothon	27175	47	50
Chon Buri	27035	45	36
Amnat Charoen	26396	52	52
Chanthaburi	26029	49	44
Nan	24863	52	52
Phatthalung	23913	46	44
Suphan Buri	23131	35	32
Nong Bua Lam Phu	23069	50	48

Province	Number of reports in 2013	Completeness of weekly report(weeks)	
		2013 (total 52 wks)	2012 (total 52 wks)
Ratchaburi	22943	52	43
Kanchanaburi	22424	47	34
Samut Sakhon	22178	47	45
Saraburi	21679	52	51
Nonthaburi	21517	43	41
Phichit	21467	49	52
Mae Hong Son	20683	43	45
Bungkan	20529	49	49
Phetchaburi	20077	52	46
Phrae	19277	51	52
Phuket	19117	51	47
Pattani	18042	47	27
Krabi	17440	35	29
Prachuap Khiri Khan	17385	52	41
Chumphon	17182	49	51
Sukhothai	16386	50	49
Uttaradit	16161	48	41
Sa Kaeo	15719	43	48
Phangnga	15424	40	42
Mukdahan	14810	49	51
Trang	14158	40	30
Uthai Thani	13175	52	52
Lamphun	12539	49	49
Ang Thong	12311	43	52
Trat	11828	38	37
Nakhon Nayok	11299	41	48
Yala	10518	47	49
Satun	9361	36	18
Sing Buri	9307	44	35
Samut Songkhram	8191	43	52
Ranong	7902	39	42
Chai Nat	7601	42	52
Total	2033030	Average 47 weeks	Average 46 weeks

ผู้เรียบเรียง

สมาน สยมภูรุจินันท์,

พัชรี ศรีหมอก

บรรณารักษารักษาการ

ดร.นพ.ยงเจือ เหล่าศิริถาวร